ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
КОНСТИТУЦИЯ СУДЫ
БИЛГЕЛӘМӘСЕ

«Торак шартларын яхшыртуга мохтаҗ күпбалалы гаиләләрне торак белән тәэмин итү буенча өстәмә чаралар турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2007 елның 18 декабрендәге 732 номерлы карарының (Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2011 елның 20 декабрендәге 1021 номерлы карары редакциясендә) 4 пункты белән үзенең конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуга карата гражданин А.В. Орлов шикаятен карауга алудан баш тарту турында

Казан шәһәре　　　　　　　　　　　　　　　　　　2019 елның 12 декабре

Татарстан Республикасы Конституция суды Рәисе Ф.Г. Хөснетдинов, судьялары Ф.Р. Волкова, Л.В. Кузьмина, Э.М. Мостафина, Р.Г. Сәхиева, А.Р. Шакараев составында,

суд утырышында «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 44 статьясы нигезендә гражданин А.В. Орлов шикаятен алдан өйрәнгән судья А.Р. Шакараев бәяләмәсен тыңлаганнан соң

билгеләде:

1. Татарстан Республикасы Конституция судына гражданин А.В. Орлов «Торак шартларын яхшыртуга мохтаҗ күпбалалы гаиләләрне торак белән тәэмин итү буенча өстәмә чаралар турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2007 елның 18 декабрендәге 732 номерлы карарының (Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2011 елның 20 декабрендәге 1021 номерлы карары редакциясендә) (алга таба шулай ук — Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары) 4 пункты белән

үзенең конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуга карата шикаять белән мөрәҗәгать итте.

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карарының 4 пункты нигезендә торак шартларын яхшыртуга мохтаҗ һәм ата-аналары белән теркәлгән һәм яшәүче, үз гаиләләрен кормаган ун һәм аннан да күбрәк баласы булган күпбалалы гаиләләр өчен беренче чират тәртибендә торак белән тәэмин итү буенча тиешле елга Татарстан Республикасындагы күпбалалы гаиләләрнең җыелма исемлегенә кертелгән күпбалалы гаиләләрнең гомуми саныннан 1 процент һәм иң кимендә бер гаилә күләмендә еллык квота билгеләнгән.

Шикаятьтән һәм аңа кушымта итеп бирелгән документларның күчермәләреннән күренгәнчә, мөрәҗәгать итүче хатыны һәм 10 баласы белән бергәләп найм килешүе нигезендә фатирда яшәгән. Әмма бу фатирда даими яшәү урыны буенча гражданин А.В. Орлов үзе генә теркәлгән, чөнки торак милекчесе аның хатыны һәм балаларын теркәүгә ризалык бирмәгән. Аның хатыны һәм балалары хатыны ата-анасының милек хокукында булган башка фатирда теркәлгәннәр, әмма анда яшәмиләр.

Мөрәҗәгать итүче үзенең шикаятендә күрсәткәнчә, 2013 елдан бирле хатыны һәм балалары белән торак шартларын яхшыртуга мохтаҗлар буларак исәптә торуларына карамастан, аларны Татарстан Республикасында күпбалалы гаиләләрнең чираттагы елга җыелма исемлегенә кертүдән баш тарталар һәм, шуның нәтиҗәсе буларак, планлаштырыла торган елда торак сертификатларын алачак гражданнар исемлегенә, бергәләп теркәлү булмау сәбәпле, кертелмиләр. Аның фикеренчә, дәгъва белдерелә торган нормада каралган бергәләп теркәлү турындагы формаль таләп бу рәвешле теркәлмәгән күпбалалы гаиләнең, бергә яшәсә дә, торак белән тәэмин итү буенча еллык квотага үзенең хокукын беренче чиратта гамәлгә ашыра алмавына китерә.

Гражданин А.В. Орлов мондый хокукый җайга салу аның Татарстан Республикасы Конституциясендә гарантияләнгән социаль тәэминатка

хокукын һәм конституциячел тигезлек һәм гаделлек принципларын боза дип саный. Үзенең позициясен раслар өчен ул Татарстан Республикасы Конституция судының 2019 елның 30 маендагы 83-П номерлы карарын мисалга китерә, анда бәян ителгән хокукый позицияләрне карап тикшерелә торган нигезләмәгә карата да кулланырга мөмкин дип саный.

Бәян ителгәннәр нигезендә гражданин А.В. Орлов Татарстан Республикасы Конституция судыннан «Торак шартларын яхшыртуга мохтаҗ күпбалалы гаиләләрне торак белән тәэмин итү буенча өстәмә чаралар турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2007 елның 18 декабрендәге 732 номерлы карарының 4 пунктын, аның ата-аналары белән теркәлгән һәм яшәүче, үз гаиләсен кормаган ун һәм аннан да күбрәк баласы булган, әгъзалары бер үк торак урында теркәлгән күпбалалы гаиләләр генә торак белән тәэмин итү буенча еллык квотага беренче чиратта хокуклы була дип билгеләнгән өлешендә, Татарстан Республикасы Конституциясенең 13, 28 (беренче һәм икенче өлешләр), 29 (беренче өлеш), 38 (беренче һәм өченче өлешләр), 54 (беренче өлеш), 55 статьяларына туры килми дип тануны сорый.

2. Торак сатып алырга Татарстан Республикасы бюджеты акчалары исәбеннән кире кайтарылмый торган субсидия алу өчен күпбалалы гаиләнең барлык әгъзалары бер үк яшәү урынында бергә теркәлгән булу норматив таләбенә кагылышлы мәсьәлә Татарстан Республикасы Конституция судында карап тикшерү предметы булган иде инде. 2019 елның 30 маендагы 83-П номерлы карарында Татарстан Республикасы Конституция суды торак сертификатын алу өчен мәҗбүри шарт буларак күпбалалы гаиләнең барлык әгъзалары бер үк яшәү урынында бергә теркәлгән булырга тиешлеген билгели торган җайга салу фактта алар тарафыннан торак шартларын яхшырту хокукын гамәлгә ашыру өчен формаль-юридик киртә булып тора дигән нәтиҗәгә килде. Күпбалалы гаиләнең барлык әгъзаларының бер үк яшәү урынында теркәлмәгән булуы теркәү исәбенә кую органнарыннан алынуы мәҗбүри булмаган башка мәгълүматлар нигезендә аларның яшәү

урынын билгеләү мөмкинлеген юкка чыгармый һәм, һәрхәлдә, күпбалалы гаиләнең дәүләттән өстәмә ярдәм алу хокукын шик астына куя алмый. Әгъзалары бер үк яшәү урынында бергә теркәлгән күпбалалы гаиләләргә сертификатлар бирү, шул ук категориягә керүче, әмма бергә теркәлмәгән гаиләләрнең шундый ук социаль гарантияләрне алу мөмкинлеге булмаганда, акланмаган бүленү китереп чыгара, ә бу, үз чиратында, аларның социаль яклануы дәрәҗәсенең кимүенә китерә. Конституциячел тигезлек принцибын боза торган мондый хокукый җайга салу торак шартларын яхшыртуга мохтаҗ күпбалалы гаиләләрнең социаль хокуклары күләмендә нигезсез аерымлыкларга гына түгел, бәлки карап тикшерелә торган хокукның асылы бозылуга китерә, ә бу исә кеше һәм граждан хокукларын һәм ирекләрен мөмкин булган чикләүләрнең конституциячел әһәмиятле максатларына туры килми.

Шуңа бәйле рәвештә Татарстан Республикасы Конституция суды «“Торак шартларын яхшыртуга мохтаҗ күпбалалы гаиләләрне торак белән тәэмин итү чаралары турында” Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2007 елның 18 декабрендәге 732 номерлы карарына үзгәрешләр кертү хакында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2008 елның 16 маендагы 326 номерлы карары белән расланган Торак шартларын яхшыртуга мохтаҗ күпбалалы гаиләләрне торак белән тәэмин итү өчен сертификатлар бирү, реализацияләү кагыйдәләренең (алга таба шулай ук — Кагыйдәләр) 4 пунктындагы «а» пунктчасын, аның нигезләмәләре торак шартларын яхшыртуга мохтаҗ күпбалалы гаиләләрнең сертификат алу хокукын гаиләнең барлык әгъзаларының бер үк яшәү урынында бергәләп теркәлгән булуына бәйлелеккә куйган дәрәҗәдә, Татарстан Республикасы Конституциясенә туры килми дип таныды.

Татарстан Республикасы Конституция судының әлеге карарын үтәү йөзеннән Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карап тикшерелгән Кагыйдәләрнең 4 пунктындагы «а» пунктчасына 2019 елның 9 августындагы 660 номерлы карары белән тиешле үзгәрешләр керткән.

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карарының 4 пунктындагы гражданин А.В. Орлов шикаять белдерә торган хокукый нигезләмәләр үзләренең эчтәлеге һәм мәгънәсе ягыннан мөрәҗәгать итүче шикаять белдерә торган өлешендә Кагыйдәләрнең 4 пунктындагы Татарстан Республикасы Конституция суды тарафыннан карап тикшерелгән «а» пунктчасындагы Татарстан Республикасы Конституция суды тарафыннан Татарстан Республикасы Конституциясенә туры килми дип танылган нигезләмәләргә тәңгәл.

«Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 46 статьясындагы беренче өлешенең 3 пункты нигезендә Татарстан Республикасы Конституция суды, әгәр аның тарафыннан мөрәҗәгать предметы буенча әле дә үз көчен югалтмаган карар элегрәк инде чыгарылган булса, мөрәҗәгатьне карап тикшерүгә алудан баш тарту турында карар кабул итә.

Мөрәҗәгать итүче тарафыннан дәгъва белдерелә торган нормада алдарак инде Татарстан Республикасы Конституция судына мөрәҗәгать итү предметы булып торган нигезләмәләр булганлыктан һәм алар буенча әле дә үз көчен югалтмаган карар чыгарылганлыктан, гражданин А.В. Орлов шикаяте «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законы таләпләренә җавап бирми, шуңа күрә Татарстан Республикасы Конституция суды тарафыннан карауга алына алмый.

Шуның белән бергә «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 68 статьясындагы дүртенче өлешендә Татарстан Республикасы Конституция суды тарафыннан эшне караганда, аның карары белән Татарстан Республикасы Конституциясенә туры килми яисә аның карарында карап тикшерелгән нормаларның конституциячел-хокукый мәгънәсенә каршы килә дип танылган нормалары булган норматив хокукый актлар яисә аерым нигезләмәләр табылган очракта, Татарстан Республикасы Конституция судының аларны Татарстан Республикасы Конституциясенә туры китерү срогын

һәм тәртибен билгеләргә хокуклы булуы әйтелгән.

Шуңа бәйле рәвештә Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты — Татарстан Республикасы Конституциясе таләпләреннән чыгып һәм Татарстан Республикасы Конституция судының аның нигезләмәләренә таянган хокукый позицияләрен исәпкә алып — гамәлдәге хокукый җайга салуга Татарстан Республикасы Конституция судының 2019 елның 30 маендагы 83-П номерлы карарыннан һәм әлеге билгеләмәдән килеп чыга торган тиешле үзгәрешләрне кертергә тиеш.

Бәян ителгәннәрдән чыгып һәм «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 3 статьясына, 39 статьясындагы икенче өлешенең 1 пунктына, 46 статьясындагы беренче өлешенең 3 пунктына, 66 статьясындагы бишенче өлешенә, 67 статьясындагы беренче һәм икенче өлешләренә, 68 статьясындагы 4 өлешенә, 69, 72, 73 һәм 101 статьяларына таянып, Татарстан Республикасы Конституция суды

билгеләде:

1. «Торак шартларын яхшыртуга мохтаҗ күпбалалы гаиләләрне торак белән тәэмин итү буенча өстәмә чаралар турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2007 елның 18 декабрендәге 732 номерлы карарының 4 пункты белән үзенең конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуга карата гражданин А.В. Орлов шикаятен карауга алудан баш тартырга, чөнки шикаять белдерелә торган нормага Татарстан Республикасы Конституция суды тарафыннан инде карап тикшерү предметы булып торган һәм алар буенча әле дә үз көчен югалтмаган карар чыгарылган шундый ук нигезләмәләр керә.

2. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты — Татарстан Республикасы Конституциясе таләпләреннән чыгып һәм Татарстан Республикасы Конституция судының аның нигезләмәләренә таянган хокукый позицияләрен исәпкә алып — гамәлдәге хокукый җайга салуга Татарстан

Республикасы Конституция судының 2019 елның 30 маендагы 83-П номерлы карарыннан һәм әлеге билгеләмәдән килеп чыга торган тиешле үзгәрешләрне кертергә тиеш.

3. Бу шикаять буенча Татарстан Республикасы Конституция суды Билгеләмәсе катгый һәм аңа карата шикаять бирелми.

4. Әлеге Билгеләмәнең күчермәсен гражданин А.В. Орловка һәм Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетына җибәрергә.

5. Әлеге Билгеләмә «Татарстан Республикасы Конституция суды хәбәрләре»ндә һәм «Татарстан Республикасының хокукый мәгълүматның рәсми порталы»нда (PRAVO.TATARSTAN.RU) басылып чыгарга тиеш.

№ 41-О

Татарстан Республикасы
Конституция суды